

**TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU BÜNYESİNDE
KURULMUŞ BULUNAN MÜLTECİ HAKLARI ALT KOMİSYONUN İZMİR VE
AYDIN'DA BULUNAN GERİ GÖNDERME MERKEZLERİNDE
GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İNCELEMAYA DAİR BASIN AÇIKLAMASI**

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde kurulmuş bulunan Mülteci Hakları Alt Komisyonu, **Avrupa Konseyi bünyesinde bulunan Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi'nin (CPT) 16-23 Haziran 2015 tarihlerinde Türkiye'de bulunan Geri Gönderme Merkezlerinde yapmış olduğu incelemeler sonucu 17 Ekim 2017 tarihinde yayımladığı Raporun gerçeği yansıtmadığını görmek amacıyla, İzmir ve Aydın'da bulunan Geri Gönderme Merkezlerinde incelemelerde bulunmuştur.** İnceleme 24-25 Ekim 2017 tarihlerinde üç siyasal partiden 5 milletvekili tarafından gerçekleştirilmiştir. AK Parti Antalya Milletvekili ve Mülteci hakları Alt Komisyon Başkanı Atay Uslu, Konya Milletvekili Leyla Şahin Usta, Isparta Milletvekili Sait Yüce, CHP Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan, MHP Osmaniye Milletvekili Ruhi Ersoy incelemede bulunmuşlardır.

CPT Raporunda özetle, Geri Gönderme Merkezlerinin fiziksel kapasitesinin yetersiz olduğundan, bu merkezlerde kalanların havalandırma olanaklarının kısıtlı olduğundan, sosyalleşme imkânlarının olmamasından, insani olmayan koşullardan, Merkezlerde refakatsiz çocukların kalmakta olduğundan bahsedilmektedir.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinin 24-25 Ekim 2017 tarihlerinde gerçekleştirdiği incelemede, İzmir Harmandalı'nda ve Aydın İlinde bulunan Geri Gönderme Merkezlerinde yetkililerden bilgi alınmış; Merkezlerin yaşam alanları ayrıntılı olarak incelenmiş; ülkelerine gönderilmeyi bekleyenlerle birebir temaslarda bulunulmuştur.

İZMİR HARMANDALI GERİ GÖNDERME MERKEZİ: Harmandalı Geri Gönderme Merkezi 02.05.2016 tarihinde faaliyete geçmiş olup, **750 kişi kapasitelidir. Merkezde 471 kişi barındırılmaktadır.** Merkezde sirkülasyon oldukça fazla olup, 2017 yılında 18.883 kişi hakkında işlem yapılmıştır. Hakkında işlem yapılanların büyük çoğunluğunu düzensiz göçmenler oluşturmaktadır.

Geri Gönderme Merkezinde göç uzmanları, psikologlar, sosyal çalışmacılar, sağlık görevlileri, mütercimler, temizlik görevlileri ve özel güvenlik görevlileri dâhil 186 personel görev yapmaktadır.

Heyet tarafından yapılan incelemede, Merkezde faal durumda bulunan yemekhaneler, spor salonu, dinlenme odası, kütüphane, revir, ibadethane, çocuk oyun odaları, TV izlemede odası ve kuaför salonlarında incelemelerde bulunulmuştur.

Merkezin sosyal donatılarının ve özel yaşam alanlarının çok iyi durumda olduğu müşahede edilmiştir.

Merkezde yaşamakta olanlarla yapılan görüşmelerde kötü muamele veya işkenceye dair hiçbir şikâyet gelmemiştir.

İzmir Harmandalı Geri Gönderme Merkezinde havalandırma olanakları oldukça iyi durumda olup, günde 4 saat havalandırmaya çıkmak mümkündür.

- İzmir Harmandalı Geri Gönderme Merkezinden görünümler:

AYDIN GERİ GÖNDERME MERKEZİ: 25 Ekim 2017 tarihinde, Aydın'da bulunan Geri Gönderme Merkezinde yetkililerden bilgi alan Mülteci Hakları Alt Komisyonu Heyeti, Merkezin durumunu yerinde incelemiş; burada bulunanlarla birebir görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Merkezin kapasitesi 564 kişi olup, 77 personelle hizmet vermektedir. Personel, il göç uzman yardımcıları, psikologlar, sosyal çalışmacılar, sağlık çalışanları, mütercimler, temizlik ve özel güvenlik personelinde oluşmaktadır. Merkez 30.07.2013 tarihinde hizmete açılmış olup, inceleme tarihi itibarıyla 376 kişi barındırılmaktadır.

Merkezde şeker hastası, kalp hastası gibi özel beslenmesi gerekenlere diyet yemekler verilmekte olup, bebekler için süt, organik mama verilmekte; çocuklar için ara öğünler çıkartılmaktadır.

Merkezde 5 adet avukat görüşme odası bulunmaktadır. **Göçmenler için 17 farklı dilde bilgilendirme ve tebligat formu hazırlanmıştır.** 2017 yılında Geri Gönderme Merkezinde toplam 145 avukatın müvekkilleriyle görüşürüldüğü bilgisi edinilmiştir.

Aydın Geri Gönderme Merkezinde 4 adet revir bulunmaktadır. 7/24 esasına göre hizmet vermekte olan revirlerde 2017 yılında 1197 göçmen muayene olmuş, 401 göçmen ise tedavisi sağlanmak üzere hastaneye sevk edilmiştir.

Heyet, Merkezde bulunan sosyal donatıların çok iyi durumda olduğunu müşahede etmiştir. Merkezde bulunan havalandırma alanı, çocuk oyun odaları, ibadethaneler, yemekhaneler, revirler, ailelerin kaldıkları kısımlar incelenmiş olup, tesisin modern bir anlayışla işletildiği gözlemlenmiştir. Kurumda çalışmakta olan özel güvenlik personeline düzenli olarak öfke kontrolü, gaz kullanımı ve İnsan Hakları Bilgilendirme eğitimi verildiği bilgisi alınmıştır.

Aydın Geri Gönderme Merkezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Kızılay ve sivil toplum kuruluşları tarafından düzenli olarak denetlenmekte olup, hazırlanan raporlar çerçevesinde sorunlara çözüm üretilmeye çalışılmaktadır.

Merkezde kalanlarla gerçekleştirilen ikili görüşmelerde, tesiste kötü muameleye maruz kaldıkları yönünde bir şikâyet gelmemiştir. Aydın Geri Gönderme Merkezinde refakatsiz çocuk bulunmamakta olup, refakatsiz olarak gelen çocukların ivedilikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı himayesine alındığı bilgisi alınmıştır.

Aydını Geri Gnderme Merkezinden gcrnrmeler:

SONUÇ VE TESPİTLER:

- Merkezlerde faal durumda yemekhane, spor salonu, dinlenme odası, kütüphane, revir, ibadethane, çocuk oyun odaları, TV izleme odası ve kuaför salonlarının olduğu gözlemlenmiştir.

- Merkezlerde yeterli düzeyde göç uzmanı, psikolog, sosyolog, sosyal çalışmacı, hukukçu ve mütercimden oluşan **uzmanların** bulunduğu tespit edilmiştir.
- Merkezlerin **sosyal donatılarının ve özel yaşam alanlarının** iyi durumda olduğu ve aktif olarak kullanıldığı müşahede edilmiştir.
- Merkezlerde yaşamakta olanlarla yapılan görüşmelerde **kötü muamele veya işkenceye dair hiçbir şikâyet gelmemiştir.**
- Merkezlerde bulunan yabancıların **acil ve temel sağlık hizmetlerinin karşılandığı**, her gün doktorun bulunduğu tespit edilmiştir.
- Üç öğün **gıda ihtiyacının karşılandığı**, kantin hizmetlerinin de verildiği izlenmiştir.
- İdari gözetim, sınır dışı hususlarındaki kararlarla birlikte tebligatın ve kanuni süreç ve haklar hususunun **17 ayrı dilde yapıldığı, avukata ulaşımın kolay ve mümkün olduğu, kararlara karşı davaların açıldığı** tespit edilmiştir.
- **Telefon hizmetlerine** her gün belli saatler arasında erişimin mümkün olduğu, gazetelere erişim imkânı verildiği görülmüştür.
- **Kadınların, erkeklerin ve ailelerin ayrı bölümlerde kaldığı tespit edilmiştir.** Çocukların yüksek yararı gözetilerek ayrı yerde barındırıldıkları, çocuklara ait eğitim, oyun alanları olduğu, bu bölümde öğretmenlerin, psikologların çalıştığı tespit edilmiştir. **Merkezlerde refakatsiz çocuk bulunmamaktadır.**
- Geri gönderme merkezlerinin Valilikçe haberli ve habersiz **denetimleri** yapılmaktadır.
- Geri gönderme merkezlerinde **açık havaya çıkma olanağı bulunmakta olup**, günde 4 saat havalandırmaya çıkmak mümkündür.
- **Sınır dışı etme ve idari gözetim kararları süreçlerinin** 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Kanununun (YUKK) 52, 53, 54, 55 ve 57'nci maddelerine uygun olduğu, geri gönderme merkezi işletmelerinde verilen hizmetlerin 6458 sayılı YUKK'un 58 ve 59'uncu maddelerine uygun olarak sağlandığı müşahede edilmiştir.

TBMM Mülteci Hakları Alt Komisyonu Heyetinin, 24-25 Ekim 2017 tarihlerinde İzmir Harmandalı ve Aydın Geri Gönderme Merkezlerinde yapmış olduğu incelemelerde, **Merkezlerin fiziksel kapasitelerinin yeterli olduğu**; hizmetlerin insan haklarına uygun bir şekilde verildiği; sağlık hizmetine ulaşımın sağlandığı; iletişim, beslenme, ısınma ve sosyal ihtiyaçların nitelikli bir şekilde karşılandığı; avukata erişim, telefon görüşmesi yapma imkânlarının sağlandığı; kötü muameleye ilişkin herhangi bir iddia yahut emareye rastlamadığı müşahede edilmiştir.

Avrupa Konseyinin Geri Gönderme Merkezleri ile ilgili **raporunun hem tespit açısından hem de zamanlama açısından yanıtıcı ve önyargılı olduğu** yerinde yapılan incelemede görülmüştür. 2015 yılında yapılan incelemenin raporunun 2017 yılında yayınlanması olumsuz bir algı çalışması yapılmaya çalışıldığını ortaya koymaktadır.

Kamuoyunun bilgisine saygıyla sunulur.

Sait YÜCE
İsparta Milletvekili
İnsan Hakları İnceleme
Komisyonu Üyesi

Leyla Şahin USTA
Konya Milletvekili
İnsan Hakları İnceleme
Komisyonu Üyesi

Atay USLU
Antalya Milletvekili
İnsan Hakları İnceleme
Komisyonu Üyesi
Mülteci Hakları Alt Komisyonu
Başkanı

